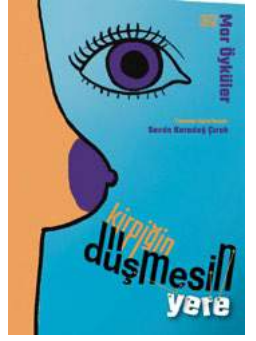

gazete duvar kitaP.

Kirpiğin
Düşmesin
Yere
Nota Bene
Yayınları'ndan...

SAYI: 155
YIL: 3

İLK: Bir bilimkurgu seçkisi, bir kütüphane

S: 19

Yasa'dan Buyruk'a:
Hak Kuramı ve
Aleviler

S: 27

Edebi bir dönem
anlatısı: Gözümün
Nurlarına Mektuplar

S: 34

ROBERTO BOLAÑO

**ROBERTO
BOLAÑO**

**2666: Roberto Bolaño'dan
beş romanlık bir roman**

okan çil

**Dostluklar... Nâzım
Hikmet ve Sait Faik:
Kim göndermiş bana
bu çakmağı?**

sevengül sönmez

Hatıralar labirentinde bir oda

ali bulunmaz

İLK: Bir seçki, bir kütüphane

esin ileri

**Yasa'dan Buyruk'a: Hak
Kuramı ve Aleviler**

mehmet ertan

**Edebi bir dönem anlatısı:
Gözümün Nurlarına Mektuplar**

soner sert

38

**Yaşam, ölüm ve bilmecele:
Hiyerofant**

mina maraşlıgil

Yayın Sahibi
AND Gazetecilik ve Yayıncılık,
San. ve Tic. A.Ş. adına
Vedat Zencir

Genel Yayın Yönetmeni
Ali Duran Topuz

**İcra Kurulu Başkanı ve
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**
Ömer Araz

Yazı İşleri Müdürü
Anıl Mert Özsoy

Grafik Tasarım
Özgür Akkaya

Katkıda Bulunanlar
Okan Çil, Sevgül Sönmez,
Ali Bulunmaz, Esin İleri,
Mehmet Ertan, Ezgi Sivrikaya,
Soner Sert, Mina Maraşlıgil

Yönetim Yeri:
Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad. Nazmi Akbacı
İş Merkezi 233-234 Sarıyer/İstanbul
Santral (212) 3463601, Faks (212) 3463635
e-mail: info@gazeteduvar.com.tr
Duvar Kitap'ta yayımlanan yazı, haber
ve fotoğrafların her türlü telif hakkı AND
Gazetecilik ve Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye
aittir. İzin alınmadan, kaynak gösterilmeden ve
link verilmeden iktibas edilemez.

Merhaba,

Bu hafta kapağımıza Roberto Bolaño'yu taşıdık.

Politik ve edebi hayatıyla dikkat çeken, Boom kuşağının en önemli temsilcisi Bolaño'nun tamamlanmadan öldüğü, 2666 adlı büyük yapıtı Can Yayınları tarafından yayımlandı. Okan Çil, bu kıymetli eseri ve perde arkasındaki hikayeyi kaleme aldı.

Geçtiğimiz haftalarda İthaki Yayınları'ndan çıkan "İLK: Bilim Kurgu Seçkisi", 21 yazarın katkıları ile okurlara sunuldu. Esin İleri "Bilimkurgu Kulübü" ve İthaki Yayınları iş birliğinde yürütülen bu projeyi tanıttı.

Sevengül Sönmez'in Dostluklar serisinin bu haftaki konukları Nâzım Hikmet ve Sait Faik oldu.

Ricardo Romero kaleme aldığı Başkan'ın Odası, Emrah İmre çevirisiyle Lemis Yayınları tarafından yayımlandı. Romanda Romero'nun okura açtığı kapılar dikkat çekiyor. Ali Bulunmaz yazdı.

Ahmet Ağaoğlu'nun 'Gözümün Nurlarına Mektuplar' kitabı İş Bankası Kültür Yayınları tarafından yayımlandı. Mektuplar, bir yanı sıra tarihsel dönem anlatısı niteliği de taşıyor. Soner Sert inceledi...

Hasan Hayyam'ın ilk romanı 'Hiyerofant', Epsilon Yayınevi tarafından yayımlandı. Hayyam, 'Hiyerofant'ta, yaşamı ve ölümü "kelam" ile mümkün kılan bir karakterin hikâyesini anlatıyor. Mina Maraşlıgil yazdı...

Marifet iltifata tabidir.

İyi okumalar...

Anıl Mert Özsoy

Önceki sayıda;
BURHAN SÖNMEZ...
Çocukluğun kayıp koordinatları:
Taş ve Gölge

2666: Roberto Bolaño'dan beş romanlık bir roman

Nesirler yazan bir şair olduğunu söyleyen Bolaño, 2666'yla beraber edebiyat tarihinde önemli bir yere yükselmiştir kuşkusuz. 1190 sayfalık bu roman düşüncel anlamda ağırlığını epey hissettiriyor.

okan çil

Roberto Bolaño,
Allende hükümetine
olan desteğiyle
biliniyordu ancak
faşist Pinochet
darbesi sonucunda
“tehlikeli” kabul
edilerek tutuklandı.

1953'te doğan Roberto Bolaño, yazdıklarıyla olduğu kadar, hayatıyla da dikkat çeken bir yazardı. Yoksul bir ailede doğdu, yaklaşık onlu yaşlarında çalışmaya başladı. İlk yaptığı iş otobüs bileti satmaktı. 1968'te ailecek taşındıkları Meksika'da, okulu bırakıp çalışmaya devam etti. Allende hükümetine olan desteği sebebiyle Şili'ye döndü ancak faşist Pinochet darbesi sonucunda “tehlikeli” kabul edilerek tutuklandı. Hapishane gardiyanının eski sınıf arkadaşı çıkması sebebiyle bir şekilde yakayı kurtarsa da hayatla giriştiği mücadele ölene dek bitmedi.

Şili'den sonra Meksika'ya dönen Bolaño, yaklaşık bir on yıl sonra da İspanya'ya yerleşti ama ne oturma ne çalışma izni alabildiği için kaçak yaşamak zorunda kaldı ve geçimini sağlamak için birbiriyle alakasız pek çok işte çalıştı.

Bundan sonraki yıllarını bohem bir şair olarak geçirmeye başladı; sürekli gezdi, bol bol şiir yazdı ve sürekli eroin kullandı. Editörü onu “profesyonel bir provokatör” olarak tanımlıyordu. Bolaño'nun sadece kendisi değil, yazdıkları da yersiz yurtsuzdu.

Küçük yaşlardan itibaren okumayı seven Bolaño, ilk üretimlerini şiir üzerine yaptı ve uzun yıllar boyunca şiir yazmaya devam etti. Meksika'ya döndüğü yıllarda, 1975'te, İnfrealizm adlı şiir hareketinin kurucuları arasında yer aldı. Beat Kuşağı'ndan, dadaizmden etkilenerek ortaya çıkan İnfrealizm, gelenekten kopan şairlerin kendi kişisel estetiklerini keşfetmeleri gerektiğini savunan bir edebi özgürlük hareketiydi. Sadece yazılan şiirler ve yayınlanan manifestolarla değil, provokatif eylemlerle de ön plandaydılar. “Yüksek” edebiyat olarak tanımladıkları edebi etkinliklere, imza günlerine, şiir okumalarına katılıp onları çeşitli şekillerde sabote ediyorlardı.

Başkan'ın Odas, Roberto Bolaño, Çev: Zeynep Heyzen Ateş, 1192 syf., Can Yayınları, 2021.

Bolaño Meksika'ya döndüğü yıllarda, 1975'te, İnfrealizm adlı şiir hareketinin kurucuları arasında yer aldı. Beat Kuşağı'ndan, dadaizmden etkilenerek ortaya çıkan İnfrealizm, gelenekten kopan şairlerin kendi kişisel estetiklerini keşfetmeleri gerektiğini savunan bir edebi özgürlük hareketiydi.

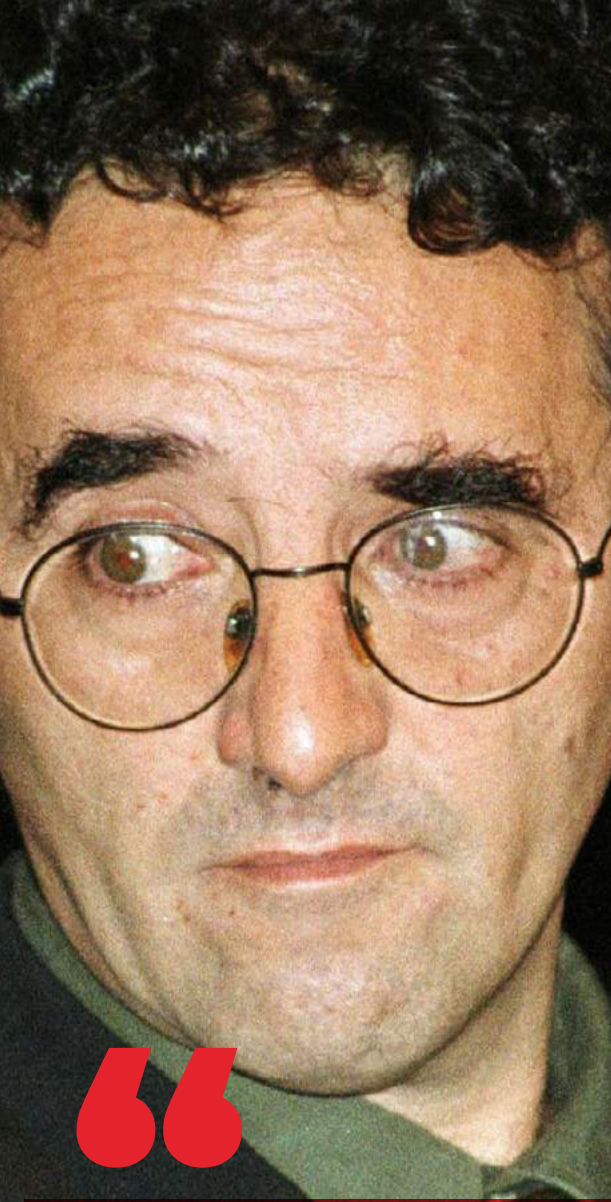
Uzun yıllar yoksulluk çektiği için sürekli çalışmak zorunda kalan Bolaño, akşamları yazarak üretmeyi sürdürdü. Yetmişlerin sonuna doğru Blanes'e yerleşip evlenen ve gençliğine nazaran daha sakin bir hayat sürmeye başlayan Bolaño, günlük işlerden kurtulmak ve geçimini kalemiyle sağlamak maksadıyla roman yazmaya karar verdi. Şiir doğru düzgün para kazandırmıyordu. Yazdığı romanlarla pek çok ödüle layık görüldü ve hak ettiği saygıyı geç de olsa kazandı. Ancak yaşadığı yorucu hayat karaciğerinde ciddi bir rahatsızlığa sebep olmuştu. Bir yandan karaciğer nakli için sıra bekleyip bir yandan da 2666 adlı romanı üzerine çalıştığı sıralarda, 15 Temmuz 2003 yılında hayata veda etti.

2666 TARTIŞMALARI

2666, Bolaño'nun belki de en dikkat çeken ve en çok tartışma yaratan kitabıydı. Bolaño, ölmeden evvel her ne kadar yazmayı bitirmiş olsa da, düzeltilemlerle, irili ufaklı değişikliklerle uğraşıyordu. Bu yüzden müsveddeleri çalışan editörler çok değişikliğe gitmeden kitabı yayına hazırlamayı uygun gördüler.

“Elinde olsa Bolaño'nun kitabın üzerinde çalışmayı sürdüreceğine hiç şüphe yok, ama birkaç aylık bir süreçten söz ediyoruz çünkü yazarın kendisi romanı tamamlamaya yaklaştığını açıklamıştı. Her koşulda 2666'nın sadece temelleri değil, bütün yapısı ortaya çıkmıştı ve ne şekli ne boyutları ne de genel olarak içeriği bugün yayımlanan halinden çok farklı olmazdı.”

“Birinci Baskı İçin Not” başlıklı kısımda Ignacio Echevarria'nın belirttiği bu husus bir yana, kitap üzerinden yürütülen esas tartışma başka. 2666, beş romandan oluşan bir roman. Bolaño ölümünün yakın olduğunu hissettiğinde, ço-

cuklarının geleceğini güvenceye almak adına, bu beş kitabın birer yıl arayla beş farklı kitap olarak basılması gerektiği konusunda, hatta telif bedeline kadar bir anlaşma yapmıştı yayıncısıyla. Ölümünün ardından Bolaño'nun edebi vasisi olan Echevarria, beş kitabın birbiriyle olan ilişkisini ve edebi değerini göz önünde bulundurduğunda, beş kitabın tek bir ciltte, tek bir roman olarak yayınlanması gerektiğine yayıncıyla beraber karar verdi. Eğer Bolaño yaşasaydı, yani çocuklarına ekonomik destek vermek gibi bir durum olmasaydı, onun da bu şekilde düşüneceğini belirtti.

FARKLI BİR SIRALAMAYLA DA OKUNABİLİR

2666, Bolaño'nun ölümünden bir yıl sonra, 2004'te yayınlandı. Türkçeye ilk defa 2012 yılında, Pegasus Yayınları etiketiyle, Zeynep Heyzen Ateş'in İspanyolcadan yaptığı özenli çeviriyle karşımıza çıkan 2666, geçtiğimiz günlerde Can Yayınları'nca yeniden basıldı.

Ateş, verdiği bir röportajda, 2666'nın çeviri sürecine dair şu açıklamayı yaptı:

"...metni çok iyi bildiğim halde bitirmek neredeyse iki yılımı aldı. Noktalama işaretleri ciddi bir sorundu, tırnak işaretleriyse daha da ciddi bir sorun. Sadece konuşma çizgisi veya tırnak işareti kullanarak bu metni bin kat kolaylaştırabilirsiniz. Bir iki yere virgül koysanız okuyucunun üstünden büyük bir yük kalkar. Bir iki virgül ekledik, ama bunun dışında orijinal formata sadık kalmayı seçtim."

Sadece Türkçeye değil, farklı dillere çevirisiyle de dikkatleri üzerine çeken 2666, beş "ayrı" romandan oluşuyor demiştik. Bunların isimleri şu şekilde:

Küçük yaşlardan itibaren okumayı seven Bolaño, ilk üretimlerini şiir üzerine yaptı ve uzun yıllar boyunca şiir yazmaya devam etti.

Sadece Türkçeye değil, farklı dillere çevirisiyle de dikkatleri üzerine çeken 2666, beş 'ayrı' romandan oluşuyor.

I. Eleştirmenlerle İlgili Bölüm

II. Amalfitano'yla İlgili Bölüm

III. Fate'le İlgili Bölüm

IV. Suçlarla İlgili Bölüm

V. Archimboldi'yle İlgili Bölüm

Eleştirmenlerle İlgili Bölüm'de, Alman yazar Benno von Archimboldi'nin kitaplarıyla ilgili çalışma yapan dört eleştirmenin hikâyesi; Amalfitano'yla İlgili Bölüm'de, akademisyen Óscar Amalfitano'nun, kızının, kadın cinayetlerinin çokça işlendiği bir yerde yaşamasından duyduğu kaygı; Fate'le İlgili Bölüm'de gazeteci Oscar Fate'in gerçekleştirdiği bir röportajın etrafında dönen olaylar; Suçlarla İlgili Bölüm'de, Santa Teresa'daki kadın cinayetleri; Archimboldi'yle İlgili Bölüm'deyse, Archimboldi'ye dair sürpriz birtakım gerçekler anlatılır.

Beş roman/bölüm de Archimboldi ve Santa Teresa etrafında döner. Her bölümde çeşitli seyahatler yaşanır. Bu seyahatler, maceralar farklı gibi dursalar da birbirlerine mekân, olay ve karakter aracılığıyla bağlanırlar.

Bu ve benzeri bağlantı noktalarıyla kenetlenen bölümler, diğer taraftan bağımsız bir sıra güdülerek de okunmaya müsaittir. Bu da 2666'yı özel ve değerli kılan etmenlerin başında gelir. İster dizildiği sırayla ister rastgele bir sıralamayla okunsun, 2666 her şekilde etkisini korumayı başarır.

Nesirler yazan bir şair olduğunu söyleyen Bolaño, 2666'yla beraber dünya edebiyat tarihinde önemli bir yere yükselmiştir kuşkusuz.

Romanın bir diğer öne çıkan özelliği ise, ana akım roman anlayışının tersine, açık uçlu bir anlatımla kaleme alınmasında yatar. Hal böyle olunca okurun daha etken pozisyonda tutulduğu bir düşünme/yorumlama süreci yaşanır ki, farklı varyantlar oluşturmaya da müsaittir.

Nesirler yazan bir şair olduğunu söyleyen Bolaño, 2666'yla beraber dünya edebiyat tarihinde önemli bir yere yükselmiştir kuşkusuz. 1190 sayfalık bu roman, hem fiziksel hem düşünsel anlamda ağırlığını fazlasıyla hissettirmektedir.

Dostluklar... Nâzım Hikmet ve Sait Faik: Kim göndermiş bana bu çakmağı?

Nâzım Hikmet, cezaevinden çıktıktan sonra Sait Faik'le arkadaş olur. "Saman Sarısı" şiirinde söylediği üzere Kalamış'ta bir balıkçı meyhanesinde buluşurlar ilk olarak...

sevengül sönmez

Hemen okumaya başladım. Ve doğrusunu isterseniz bir iki satır sonra, genç imzaya karşı daha önceden duyduğum alaka çoğaldı. Nasıl çoğalması ki, ‘Semaver’ hikâyesinin kahramanı bir işçiydi.”

Nâzım Hikmet, Sait Faik’le tanışmadan önce, ‘Semaver’i okumuş ve Orhan Selim adıyla Akşam gazetesinde yazdığı 9 Mayıs 1936 tarihli “Bir Tavsiye” başlıklı yazısında ‘Semaver’ için şunları yazmıştır:

“İlk hikâyenin ismi: Semaver.

Hemen okumaya başladım. Ve doğrusunu isterseniz bir iki satır sonra, genç imzaya karşı daha önceden duyduğum alaka çoğaldı. Nasıl çoğalması ki, ‘Semaver’ hikâyesinin kahramanı bir işçiydi. Alâ, dedim kendi kendime, genç muharrir bizim yeni bir Sabahattin Ali’miz, İsmet Hüsni’müz, Kemal Tahir’imiz olacak.

Fakat okumakta biraz daha devam edince, hikâyenin bir Amerikan mizah muharririnden adapte edilip edilmediğinden şüpheye düştüm. Baktım böyle bir kayıt yok. Muharrir bize Türkiye’de yaşayan bir Türk işçisini ve anasını anlatmak istiyor. Ama ne çare ki, istemek her zaman becerebilmek değildir.

[...] Bu yazıyı bir edebi tenkit kastıyla yazmıyorum. Sadece bu vesileyle, yazıcı olmak cesaretini ve inancını gösteren gençlere, cesaret ve inancın, hatta okumuş olmanın bile kâfi gelmediğini, iyi bir yazıcı olmak için biraz da memleketi bilmek, edebiyatı ciddiye almak icap ettiğini söylemek istiyorum.”¹

Oldukça ağır sayılabilecek bu eleştiri karşısında Sait Faik’in ne düşündüğünü bilmiyorum ama Nâzım Hikmet, Sait Faik’te hep özel bir yere sahiptir. Nâzım Hikmet’in Burgazadası’na geldiği gün yaşadığı heyecanın farklılığını, bu buluşmaya tanık olanlar, gelen konuğu tanımasalar bile, hemen hissetmişlerdir.

1-Nâzım Hikmet, (Orhan Selim adıyla) “Bir Tavsiye”, Yazılar-1, YKY, İstanbul 2002, s. 196-197.

Bu yazıyı bir edebi tenkit kastıyla yazmıyorum. Sadece bu vesileyle, yazıcı olmak cesaretini ve inancını gösteren gençlere, cesaret ve inancın, hatta okumuş olmanın bile kâfi gelmediğini, iyi bir yazıcı olmak için biraz da memleketi bilmek, edebiyatı ciddiye almak icap ettiğini söylemek istiyorum.”

Nâzım Hikmet, 1947’de Bursa Cezaevi’nden Vâ-Nu’lara yazdığı mektuplardan birinde de şöyle demektedir:

“Sait Faik’in hikâyelerinden bazıları hoşuma gitti. O hâlâ atmosfer vermekle meşgul, insanları tam canlanırken, yaşamaya başlarken ölüveriyorlar. Mamafih usta bir sanatkâr.”²

Sait Faik’in çok içtiğini duyan Nâzım Hikmet yine Vâ-Nu’lara Bursa Cezaevi’nden yazdığı başka bir mektupta: “Sait Faik’in sarhoşluğuna üzüldüm. Yazık. Mamafih onun eninde sonunda böyle bir akıbete yuvarlanacağı belliydi. Şahsen şöyle bir tanıdığım Sait Faik’i sanatı bakımından hem severim hem kızarım. İstidatlı, çok vaat eden bir muharrirdir, bir kusuru var bence, yazdıklarında bile muvazenesizdir. Halbuki bütün sanat eserlerinde –bence- muvazeleni olmak ilk şarttır. Şimdi oğlanı ayyaşlıktan kim kurtarır? Yazık! Rakı kadehinde, cidden değerli bir sanatkârı daha kaybediyoruz.”³

Sait Faik’in son bir yılının tanıdığı olan ve onunla edebiyat ve kitaplar hakkında uzun sohbetler eden Leyla Erbil “Sait Faik’te Göz” yazısında Sait Faik’e dair ilginç bir ânı paylaşır. Bu anekdot Sait Faik’le Nâzım Hikmet arasındaki tanışıklığın Bursa Hapishanesi günlere dayandığını göstermektedir:

Bir gün bir dostumuzun onun bu yönünü eleştirip ‘Orhan Kemal gibi, Sabahattin Ali gibi yazmadığını; ilerici bir yazar olmadığını’ vurgulaması karşısında ateş püskürdüğünü gördüm! Çocuksu bir heyecanla cebinden kalp biçimi bir gazlı çakmak çıkarıp adamın burnuna dayadı.

2-Nâzım Hikmet, Bursa Cezaevinden Vâ-Nu’lara Mektuplar, Cem Yayınevi, İstanbul 1993, s. 126.

3-Nâzım Hikmet, Bursa Cezaevinden Vâ-Nu’lara Mektuplar, Cem Yayınevi, İstanbul 1993, s. 60.

Sait Faik'in son bir yılının tanığı olan ve onunla edebiyat ve kitaplar hakkında uzun sohbetler eden Leyla Erbil "Sait Faik'te Göz" yazısında Sait Faik'e dair ilginç bir ânı paylaşır.

'Bak, bak bakalım! Nedir bu? Kimin bu çakmak? Orhan'ın var mı böyle çakmağı? Kim var bunun üstünde? Kim göndermiş bana bu çakmağı ha?' diye rest çekti! Çakmağı Nâzım Hikmet Bursa Cezaevi'nden yollamıştı kendisine ve çakmağın üzerine Balaban, Nâzım'ın profilini çizmişti.⁴

Nâzım Hikmet, cezaevinden çıktıktan sonra Sait Faik'le arkadaş olur. "Saman Sarısı" şiirinde söylediği üzere Kalamış'ta bir balıkçı meyhanesinde buluşurlar ilk olarak. Sonrasında Burgazadası'nda Peride Celal'in evinde bir araya gelirler ve gün boyunca sohbet ederler. Münevver Andaç, Efser Berk ve Vedat Günyol'un da bulunduğu buluşma Sait Faik için heyecan vericidir. Ada'da yürüyüşe çıkarlar, Kalpazan-kaya'ya giderler; Vedat Günyol da çektiği fotoğraflarla bu güzel günü ölümsüzleştirir ve fotoğrafları yıllar sonra Yeni Ufuklar dergisinin, Haziran 1976 tarihli 273. sayfasında yayımlar.

Sait Faik'in ölümünden sonra, Nâzım Hikmet, 1955'te Budapeşte Radyosu'na yaptığı "Edebiyat Konuşmaları"nın on yedincisinde Gün Benderli Togay'ın "Bu mahalle kahvesi isimli kitabı Sait Faik yazmıştır değil mi?" sorusunu yanıtlamış ve Sait Faik için şunları söylemiştir: "Ben Sait Faik'i çok severim. Bizim büyük hikâyecilerimizden biridir. Büyük hikâyeci, büyük şair. Bazen bedbindir, bazen ümitsizliğe kapılır. Fakat çok namuslu insan, memleketini çok seven insan... Ve belki de bedbinliği, ümitsizliği çıkar yol görmemesinden ileri geliyor. Halbuki çıkar yol var tabii. Velhasıl büyük bir hikâyeci, büyük bir şair. Bakın burada bir hikâyesi var 'Uyuz Hastalığı Arkasından Hayal' diye..." Konuşmanın devamında Necil Togay da öyküyü oku-

4-Leyla Erbil, "Sait Faik'te Göz", Zihin Kuşları, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2003, s. 73-74.

Nâzım Hikmet, cezaevinden çıktıktan sonra Sait Faik'le arkadaş olur. “Saman Sarısı” şiirinde söylediği üzere Kalamış'ta bir balıkçı meyhanesinde buluşurlar ilk olarak. Sonrasında Burgazadası'nda Peride Celal'in evinde bir araya gelirler ve gün boyunca sohbet ederler.

muştur.⁵

Nâzım Hikmet de 1961'de yazdığı “Saman Sarısı” adlı şiirinde bu kısa dostluğu ölümsüzleştirir:

“Kalamış'ta Balıkçının Meyhanesine girdim ve Sait Faik'le tatlı tatlı konuşuyorduk ben hapisten çikalı bir ay olmuştu onun karaciğeri sancılar içindeydi ve dünya güzeldi”

5-<https://www.tustav.org/gorsel-isitsel/nazim-hikmet-sait-faiki-anlatiyor/> Bu bağlantıdan konuşma kaydının bir kısmını dinlemek mümkün. Nâzım Hikmet'in sesini duymak isteyenlere... Öykü Mahalle Kahvesi'nde yer almaktadır.

Hatıralar labirentinde bir oda

Ricardo Romero kaleme aldığı Başkan'ın Odası, Emrah İmre çevirisiyle Lemis Yayınları tarafından yayımlandı. Romanda Romero'nun okura açtığı kapılar dikkat çekiyor.

ali bulunmaz

Romero'nun farklı okuma ve çağrışımlara açık bu kitabı, zihni zorlayan sorularla ve onlara verilebilecek türlü yanıtlarla genişleyen, anlatıcının ve okurun içinde gezindiği labirent hâlini alan bir metin.

Başkan'ın Odası, Ricardo Romero, Çev: Emrah İmre, 544 syf., Lemis Yayınları, 2021.

Bir ülke; adı yok, coğrafi konumu belirsiz. Bu ülkede isimsiz bir kente bağlı bir kasaba. Kasabanın evlerinde, hep temiz ve hazır tutulan bir oda... Hane halkının gün içinde neredeyse hiç girip çıkmadığı bu oda, yalnızca bir kişi için bekletiliyor: “Başkan.”

Kasaba evlerinden birindeki Başkan'ın odasını anlatansa bir çocuk. Onun gözünden Başkan'ın ve odasının, kendi ailesinin, kardeşlerinin ve olup bitenin bir tasviri söz konusu Ricardo Romero'nun romanında.

VARLIĞI UNUTULAN ODA

Evde Başkan'a ayrılan oda, gerektiği kadar ve yeterince düşünülüyor ailenin diğer bireyleri tarafından ama anlatıcının buraya özel bir ilgisi var. Evin içindeyken ve dışarıdan buraya bakarken düşüncelere dalıyor. Başka bir deyişle göz önünde gizlenen bir mekânı izlerken zihnini ve hayal gücünü çalıştırıyor, tasvirler yapıyor, hatırlıyor.

Zamanının önemli bir bölümünü, ailesinin “çatı katı”, kendisinin ise tavan arası” dediği yerde geçiren anlatıcı çocuk, evin tamamını betimledikten sonra, ön cephede bulunan ve bahçeye bakan Başkan'ın odasına geliyor: Oda daima temiz ve “sahibinin” kullanımına hazır vaziyette: “Bodrum katları yasaklanmadan çok önce bile Başkan için odalar inşa ediliyormuş. Bütün evlerde var. En azından düzgün evlerde. Şehir merkezindeki apartmanlarda yok. Olmadığı için de ayrıcalıklarını kaybediyorlar. Bu ayrıcalıkların ne olduğunu tam bilmiyorum, annemizle babamız bilir mi, onu da bilmiyorum ama var olduklarına kimsenin şüphesi yok. Mahallemizdeki her evde Başkan'ın bir odası var. Gerçi Başkan bizi hiç ziyaret etmedi. Onu bekliyor sayılmayız

Başkan'a ayrılmış odanın tilsimi ne? Evin (evlerin) sıradan bir parçası mı, yoksa her yanında hatıralar bulunan, aileler için kutsal ve çok özel anların sonsuza dek yaşatıldığı bir mekân mı?

çünkü aslında çoğunlukla odanın orada olduğunu unutuyoruz. Çoğunlukla unutuyoruz.”

Unutulsa da orada duran odanın “sahibi” Başkan’ı doğru düzgün tanıyan yok. Ziyaret ettiği kişiler ve yerler hakkında tevatürler üretiliyor. Anlatıcı, hem dedikodulara hem de “geceleri değiştiğini” ve “nüfusunun gündüzden daha fazla olduğunu” söylediği evine kafa yoruyor.

Başkan’ın odasının, evin inşa edildiği günlere kadar uzanan bir geçmişi var. O tarihten bu yana odaya mobilyalar ve çeşitli eşyalar dolduruluyor. Anlatıcının bir arzusu da odayı en sade yani başlangıçtaki hâliyle görmek. Bunun için hem gözlerini hem de zihnini çalıştırıyor.

Başkan’ın odası, anlatıcının zihnini duvarların birbirine değdiği bir labirente ya da tanımayıp âdeta kör gibi dolaştığı bir başka eve dönüştürüyor. Dolayısıyla bir bulanıklıktan veya zihin sisinden mustarip hâle geliyor. Nerede olduğunu şaşırıyor, kaybettiklerini hatırlıyor, sesler işitiyor, “anıların kendiliğinden gelip gittiğini” hissediyor.

“Bıkkınca gülümseyen” Başkan’ın ziyaret ihtimali ayrı, “ziyaretleri” ayrı bir fasıl. Tıpkı anlatıcının hayalleri ile gerçekler arasındaki ayrıma benziyor bu. Bir de Başkan’ın bakışları meselesi var: “Başkan’ın bakışı, iyi kalpli bir adamın bakışı mıydı, yoksa kötü kalpli bir adamın mı? Sadece bu seçenekler vardı. O gözlerde, Başkan’ın bakışında bu ikisinden başka seçenek yoktu.”

SORULAR, YANITLAR VE YENİ SORULAR

Anlatıcı, hem Başkan’ın odasında hem de odanın dışındayken hatıralarla ve hayallerle bir

arada. Başkan'ın odası âdeta bir anılar denizi. Anlatıcı bu denize daldığında odanın ayrılmaz bir parçası hâline geliyor, insani olan her şeye özlem duymaya başlıyor ve onun, başından beri okuru bu özlemlerin içine çektiğini; orada kaybolduğunu, okuru da kaybettiğini fark ediyoruz.

Sonunda oda, anılar, ölmüşlerin ruhları, fotoğraflar, konuşmalar, suskunluklar ve Başkan'ın silueti kalıyor.

Romanda, Romero'nun okura açtığı kapılar dikkat çekiyor. Metinde, "Başkan kim?" sorusu zihinleri kurcalıyor. Sorunun cevabı ise başka sorular: Başkan, gerçeküstü mü, yoksa her yerde rastlayabileceğiniz, size dokunan ve sizin de ona dokunabileceğiniz biri mi?

Peki, Başkan'a ayrılmış odanın tilsim mi? Evin (evlerin) sıradan bir parçası mı, yoksa her yanında hatıralar bulunan, aileler için kutsal ve çok özel anların sonsuza dek yaşatıldığı bir mekân mı?

Romero'nun farklı okuma ve çağrışımlara açık bu kitabı, zihni zorlayan sorularla ve onlara verilebilecek türlü yanıtlarla genişleyen, anlatıcının ve okurun içinde gezindiği labirent hâlini alan bir metin. Romanın en önemli esprisi de bu zaten.

Romanda, Romero'nun okura açtığı kapılar dikkat çekiyor. Metinde, "Başkan kim?" sorusu zihinleri kurcalıyor.

İLK: Bir seçki, bir kütüphane

Bülay Doğan ile Özgen Berkol Doğan Bilimkurgu Kütüphanesi'ni ve İLK: Bilim Kurgu Seçkisi'ni konuştuk. Doğan, "Yerli bilimkurgu yazarlarına destek kütüphanemizin ön plana aldığı konulardan biri" dedi.

esin ileri

Bilimkurgu ve sol düşüncenin ortak bir özelliği, geleceğe, ileriye bakmaları. Bilimkurgu edebiyatını sol düşünce ile ilişkilendirebilir miyiz?

Geçtiğimiz haftalarda İthaki Yayınları'ndan çıkan “İLK: Bilim Kurgu Seçkisi”, 21 yazarın katkıları ile okurlara sunuldu. “Bilimkurgu Kulübü” ve İthaki iş birliğinde yürütülen bu projenin bir özelliği, yayınevinin Pangea Kitaplığı serisinin ilk öykü seçkisi olması.

Türün duayenleri ile edebiyatın usta isimlerini bir araya getirmeyi hedefleyen seçkide yer alan 21 öykü, alfabetik olarak şu yazarlara ait: Afşin Kum, Arzu Uçar, Aşkın Güngör, Burak Albayrak, Cem Akaş, Çağrı Mert Bakırcı, Feyza Hepçilingirler, Fuat Sevimay, İsmail Yamanol, Kadire Bozkurt, Mehmet Berk Yaltırık, Murat S. Dural, Müfit Özdeş, Onur Çalı, Onur Güzel-diyar, Öznur Babur, Pınar Duman, Selim Bektaş, Selim Erdoğan, Tuğrul Sultanzade, Volkan Yalçın.

Derlemedeki öyküleri birleştiren noktalardan biri de “başlangıç” temasından yola çıkarak kaleme alınmış olmaları. Başlangıçlar her zaman temiz bir sayfa anlamına gelmez. Kitabın sunuşunda Bülent Somay'ın da vurguladığı gibi öykülerin çoğu distopik öğeler ya da kıyamet sonrası temalar içeriyor. Somay bu durumu şu sözlerle açıklıyor: “Şurası gerçek ki, özellikle son on yıldır karanlık bir çağda yaşıyoruz; sadece Türkiye için değil, tüm dünya için karanlık bir çağ bu. Böyle zamanlar yazarların distopya refleksine seslenir, karamsarlığa, “Her şey daha beter olacak!” hissiyatına yöneltir.”

Pandeminin ilk günlerinde, Dünya Sağlık Örgütü'nden yapılan bir açıklamada, içinde bulunduğumuz durum için “bilimkurgudan daha feci” tanımlaması yapılmıştı. Peki bilimkurgu hep feci olanı mı anlatır?

İlk - Bilimkurgu Seçkisi, Kolektif, 248 syf., İthaki Yayınları, 2021.

Bilimkurgu, gerçekçi ekoldendir. Ama Sosyalist Blok'ta gelişemedi çünkü Sosyalist Gerçekçilik akımı, hem Sosyalist Blok'u hem de Sosyalist Blokt'tan kültürel olarak etkilenen Türkiye gibi ülkelerdeki aydınları etkisi altına aldı. O yüzden çok yakın zamanlara kadar bilimkurgu unutturma edebiyatıdır, bilimkurgu kaçış edebiyatıdır eleştirisi geliyordu soldan.

İLK yazarlarının en “kıdemlisi”, (Somay'ın tabiriyle en genci) ve kitapta da en kısa ama belki de en çarpıcı öyküyü kaleme alan Müfit Özdeş'e bu soruyu yönelttiğimde, “İnsanlık bütün sınıflarıyla doğanın dengesini altüst etti. Herkes suç ortağı. En büyük suçlu “finans kapital”den başlayarak herkesin suçu var. Dünyanın şirazesini çıktı. Daha önce iklim değişikliği olduğunun bile farkında değildi insanlar... Şimdi, yeni virüsler çıkmaya başladı... Doğa yeniden dengesine kavuşur, ama o yeniden kurulan dengede insanlar olacak mı? Bilimkurgusal açıdan bakınca çok iyimser bir tablo yok ortada” cevabını aldım.

Müfit Özdeş gibi bir bilimkurgu duayeniyle konuşma şansına erişmişken, İLK'i okuduğumda aklımda dönüp duran bir soruyu daha kendisine yönelttim. O da şuydu: Bilimkurgu ve sol düşüncenin ortak bir özelliği, geleceğe, ileriye bakmaları. Bilimkurgu edebiyatını sol düşünce ile ilişkilendirebilir miyiz? Müfit Özdeş'in cevabını olduğu gibi aktarıyorum:

“Robert A. Heinlein gibi sağcı bir yazar bile çok katmanlıdır. Ama en belirgin katmanı sağcı olan Heinlein bile, geleceği düşündüğü zaman hep daha özgürlükçü bir dünya hayal eder. Gelecek için çeşitli felaketler öngörebilir ama totaliter durumları yıkmak için bir mücadeleyi anlatır.

Bilimkurgu, gerçekçi ekoldendir. Ama Sosyalist Blok'ta gelişemedi çünkü Sosyalist Gerçekçilik akımı, hem Sosyalist Blok'u hem de Sosyalist Blokt'tan kültürel olarak etkilenen Türkiye gibi ülkelerdeki aydınları etkisi altına aldı. O yüzden çok yakın zamanlara kadar -bilimkurgu unutturma edebiyatıdır, bilimkurgu kaçış edebiyatıdır- eleştirisi geliyordu soldan. Halbuki tam tersine, o dertlerin en dibine dalabilen bir türdür bilimkurgu.”

Kitabın diğer ve belki de çok kıymetli bir özelliği derlemede yer alan yazarların telif gelirlerini zgen Berkol Doğan Bilimkurgu Kütüphanesi'ne bağışlamış olmaları.

ÖZGEN BERKOL DOğAN BİLİMKURGU KÜTÜPHANESİ

Kitabın diğer ve belki de çok kıymetli bir özelliği derlemede yer alan yazarların telif gelirlerini zgen Berkol Doğan Bilimkurgu Kütüphanesi'ne bağışlamış olmaları. Türkiye'deki nadir tematik kütüphanelerden biri olan zgen Berkol Doğan Bilimkurgu Kütüphanesi, 2012 yılında kuruldu. Kadıköy'de bulunan kütüphanede yaklaşık 10 bin eser, alanın meraklılarını bekliyor.

Bu yıl 29 Mart - 4 Nisan arasında denk gelen 57. Kütüphane Haftası vesilesiyle, Türkiye'nin ilk ve tek bilimkurgu kütüphanesinin ve derneğin yönetiminden Blay Doğan sorularımızı yanıtladı.

zgen Berkol Doğan Bilimkurgu Kütüphanesi, ülkedeki nadir tematik kütüphanelerden biri. Sizin dışınızda bir kadın eserleri kütüphanesi geliyor aklıma. Kütüphanenin kuruluş sürecini, bilmeyen okurlarımız için, anlatabilir misiniz?

Kütüphanemizi 2007 yılında aramızdan ayrılan abim, fizikçi zgen Berkol Doğan anısına 2012 yılında kurduk. Berkol'un ailesi olarak kütüphaneyi kurarken, onun hayatını anlamlandırdığı alanlar üzerine yoğunlaşmaya karar verdik. Bunların başında da bilimkurgu geliyordu. Berkol, CERN'de çalışmalar yapan bir bilim insanıydı. Bunun yanı sıra hayatında birçok farklı alana ilgi duyuyordu. Dağcılık, fotoğrafçılık ve dans gibi alanlarda aktif olarak emek veriyordu. Bu çok yönlülük, kütüphanenin, bilimkurgu temasıyla açılmasının yanı sıra farklı alanlarda da etkinlik göstermesinin, o alanlarda fikir üreten kişileri bir araya toplamasının

en önemli sebeplerinden biri oldu. Dolayısıyla hem tematik bir bilimkurgu kütüphanesiyiz hem de farklı alanlarla bilimkurgu alanını keşştiren üretken bir mekân olma iddiasındayız.

Kütüphane kurmak için ilk başta çok cesaretli değildik. Ne maddi bir desteğimiz ne de daha önceden böyle bir deneyimimiz vardı. Her şeyi yolda öğrendik diyebiliriz. Annemin fikriyle yola çıkarak birkaç ufak kitaplık denemelerimizden sonra, şimdi artık kütüphane dostları olarak adlandırdığımız, kütüphane fikrini bizimle paylaşıp bize destek veren arkadaşlarımızla birlikte Moda Caddesi üzerinde yer alan küçük müstakil bir evin orta katını tutarak kütüphanemizi Özgen Berkol Doğan Eğitim, Kültür ve Dayanışma Derneği bünyesinde kurduk.

İlk açtığımızda bini ancak bulan kitap koleksiyonumuzu birkaç yayınevi, aile dostları ve yeni yeni edindiğimiz kütüphane dostlarının destekleriyle oluşturduk. Şimdi geldiğimiz noktada, Ocak 2013'te kuruluştan sadece bir ay sonra başladığımız haftalık Perşembe Söyleşileri'ne, 8 seneyi aşkındır durmaksızın devam ediyor ve 10 bine varan nitelikli ve çok dilli kitap koleksiyonumuzu da her geçen gün büyütüyoruz.

İthaki Yayınları'ndan çıkan bilimkurgu seçkisi "İLK"te yer alan tüm yazarlar teliflerini Özgen Berkol Doğan Bilimkurgu Kütüphanesi'ne bağışladılar. Bu süreç nasıl gerçekleşti?

Yerli bilimkurgu yazarlarına destek, kütüphanemizin ön plana aldığı konulardan biri. Türkiye'de bilimkurgu alanında eser üretmek, uzun süre destek görmemiş. Kütüphanemizde yerli ve yabancı bilimkurgu eserlerini okuyucularla buluştururken; yeni yazarlara imkân sağlamaya ve yeni üretimlerin oluşmasına destek olmaya

Türkiye'deki nadir tematik kütüphanelerden biri olan Özgen Berkol Doğan Bilimkurgu Kütüphanesi, 2012 yılında kuruldu. Kadıköy'de bulunan kütüphanede yaklaşık 10 bin eser, alanın meraklılarını bekliyor.

da çaba sarf ediyoruz. Yerli üretimin, bilimkurgu camiasını büyütmek için son derece önemli olduğunu biliyoruz. Bilimkurgu edebiyatı eskiye ait, bitmiş, tamamlanmış bir alan değil. Aksine her zaman yeniye, keşiflere ve olasılıklara açık bir alan. O yüzden yerli yazarların üretimlerini destekliyor ve onları sık sık konuşmacı olarak ağırlıyoruz.

Daha önce benzer bir biçimde “Yerli Bilimkurgu Yükseliyor” seçkisini oluşturan yazarlar, ilk kitaplarını kütüphanemize ithaf etmiş ve teliflerini bize bağışlamışlardı. İthaki Yayınları Türkçe Edebiyat Editörü Burak Albayrak da bize bu teklifle geldiğinde yine çok memnun olduk ve teklifi kabul ettik. “Yerli Bilimkurgu Yükseliyor” yazar grubuyla 2018 yılından beri etkinlikler düzenliyor, yazarları tanıtıyor ve onları okuyucularıyla buluşturuyoruz.

“İLK” yazarlarıyla da benzer bir ilişki içinde olmayı planlıyoruz. Bu ilişkilerin, kabına sığmayan ve büyüyecek yer arayan Türkiye’deki bilimkurgu camiası için paha biçilmez olduğunu düşünüyoruz. Bu yüzden, önümüzdeki dönemde de böyle tekliflere açık olacağız. Kütüphanemiz her zaman kütüphane dostlarının destekleriyle var oldu; yazarlarımızın katkısı ve bizim onlara sağlayabileceğimiz katkılar, bizler için çok kıymetli.

Pandemi süreci derneğin ve kütüphanenin düzenini etkilemiş olmalı. Son bir seneyi nasıl geçirdiniz? Önümüzdeki dönemde kütüphane için planınız nedir?

Bu yıl 29 Mart - 4 Nisan arasında denk gelen 57. Kütüphane Haftası vesilesiyle, Türkiye’nin ilk ve tek bilimkurgu kütüphanesinin ve derneğin yönetiminden Bülay Doğan sorularımızı yanıtladı.

Kütüphane kurmak için ilk başta çok cesaretli değildik. Ne maddi bir desteğimiz ne de daha önceden böyle bir deneyimimiz vardı. Her şeyi yolda öğrendik diyebiliriz.”

Son bir sene hepimiz için oldukça zor geçti. Kamu sağlığı için kütüphanemizi uzun aylar kapalı tuttuk. Açıldığında da kullanıcıların kullanımına kapalı kaldı. Sadece kapıdan kitap ödünç sistemini devam ettirdik. Ancak pandemi döneminin kütüphanemize bir katkısı da oldu.

Zaten 2014 yılından beri kayıt altına alınan Perşembe Söyleşileri'yle epey geniş bir içeriğe sahip olan YouTube kanalımız, online söyleşilerimiz için kolay ulaşılır bir adres haline geldi. Bu sayede, şehir dışında ya da ülke dışında bulunan kişilere de ulaşma şansımız doğdu. Ankara'dan, İzmir'den olduğu kadar Amerika'dan, Almanya'dan kütüphanemizin canlı söyleşilerine katılan hocalarımız, konuşmacılarımız oldu. Bu durum, İstanbul'da yaşamadıkları için kütüphanedeki söyleşileri ancak kayıttan izleyen ve etkileşimde bulunamayan izleyiciler için de çok büyük bir şans oldu. 400-500 kişinin izlediği, katkıda bulunduğu, sorular sorduğu söyleşilerimiz oldu.

Pandemi sonrasında, kütüphanemize dönmeyi heyecanla bekliyoruz; ancak bu deneyim bize, mekansal farklılıkların üstesinden gelmek için dijital teknolojilerin önemini göstermiş oldu.

Sizi ziyaret etmek isteyen ya da bağışla destek olmak isteyen okuyucular ne yapmalı? Bilgi verebilir misiniz?

Yerli bilimkurgu yazarlarına destek, kütüphanemizin ön plana aldığı konulardan biri. Türkiye’de bilimkurgu alanında eser üretmek, uzun süre destek görmemiş. Kütüphanemizde yerli ve yabancı bilimkurgu eserlerini okuyucularla buluştururken; yeni yazarlara imkân sağlamaya ve yeni üretimlerin oluşmasına destek olmaya da çaba sarf ediyoruz.”

Bizi ziyaret etmek isteyenleri pandemi sonrasında bekliyor olacağız. Maalesef bu dönem kütüphanemiz açık değil. Ancak YouTube kanalımız üzerinden ücretsiz söyleşilerimize katılabilir ve ozgenberkoldogan.com üzerinden kitap koleksiyonumuza göz atarak, aradıkları kitaplar varsa, onları ödünç almak için kütüphanemize bir yıl süreyle üye olabilirler. Yine internet sitemizde yer alan derneğimizin IBAN numarası aracılığıyla maddi destekte de bulunabilirler. Kütüphane dostlarımız, aylık 100 lira otomatik ödeme talimatıyla bu desteklerini sürdürebiliyorlar.

Bilimkurgu fanları ise, kitaplarını bağışlayarak, koleksiyonumuzu genişletmek konusunda destek olabilirler. Ancak yer darlığı sebebiyle, kitap bağışı konusunda oldukça seçici davranıyoruz. Sadece bizde olmayan ya da ulaşılması zor kitapları kabul edebiliyoruz. Tüm bunların dışında, kütüphanemizi tanıtarak, maddi ve manevi imkanlarımızı büyütmek konusunda tüm bilimkurgu severlerin desteğine açığız.

Kütüphanemizi açarken, eski hayalleri yeni hayalleri buluşturma şiarıyla yola çıkmıştık. Bu amacımızı geleceğe taşımakta tüm kütüphane dostlarının katkısını bekliyoruz.

Yasa'dan Buyruk'a: Hak Kuramı ve Aleviler

Hüseyin Kırmızı'nın 'Yasa'dan Buyruk'a: Hak Kuramı ve Aleviler' kitabı, İletişim Yayınları tarafından yayımlandı. Kırmızı bu kitapla, "Aleviliği konuşmak" yerine "Aleviliği konuşurma" yolunu seçiyor; hak kuramları ekseninde yürütülen teorik tartışmaların süzgecinden Aleviliğe bakmayı değil, Aleviliğin temel metinlerinden birini hareket noktası olarak ve oradan hak kuramlarına bakarak Aleviliği özneleştirmeyi amaçlıyor.

mehmet ertan

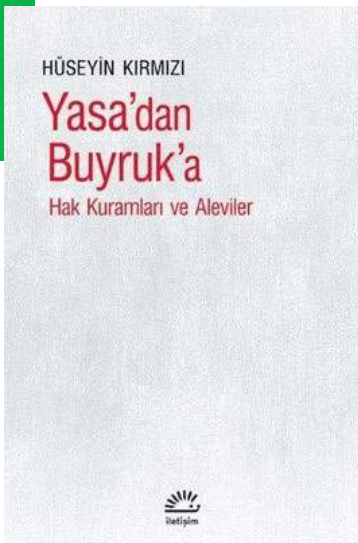

İletişim Yayınları'ndan çıkan Hüseyin Kırmızı'nın 'Yasa'dan Buyruk'a: Hak Kuramı ve Aleviler' başlıklı kitabı, Alevilerin temel metinlerinden birini, Buyruk'u, bir siyaset felsefesi okumasına tabi tutarak incelemesi bakımından öncü bir nitelik taşıyor.

Alevilik literatürü söz konusu olduğunda Abu alanda yürütülen çalışmaların üç ana sürekten hareket ettiğini gözlemliyoruz. Bu süreklilerin en hacimlisi, farklı zaman dilimlerine odaklanarak Aleviliğin tarihini konu edinen çalışmalar. İkinci süre sosyoloji çalışmaları; ki bunlar dışa kapalı kırsal bir yaşam örüntüsü üzerine bina edilmiş olan geleneksel Aleviliğin kentleşme süreci ekseninde, kentsel alanlarda nasıl bir dönüşüm yaşadığını anlamaya odaklanıyor. Alevi dernekleri üzerinden ya da yurttaşlık kavramı ekseninde Aleviliğin siyasi görünümünü konu edinen siyaset bilimi çalışmalarıysa literatürün büyümekte olan yeni bir süreği olarak göze çarpıyor.

Aleviliği konu edinen ama Alevilik çalışmalarının içerisinde yer verilip verilemeyeceği tartışmalı olan bir diğer saha da Aleviliğin temel metinlerini felsefi bir okumaya tâbi tutan ilahiyatçılardan geliyor. İlahiyatçıların çalışmalarını tartışmalı kılan, Aleviliğin tarihini, sosyolojisini ya da siyasi konumlanışını anlama çabasından çok, Aleviliği temel metinleri üzerinden nesneleştirerek onu İslam dairesi içinde bir yere yerleştirme çabası gütmeleri...

Yakın zamanda İletişim Yayınları'ndan çıkan Hüseyin Kırmızı'nın 'Yasa'dan Buyruk'a: Hak Kuramı ve Aleviler' başlıklı kitabı, Alevilerin temel metinlerinden birini, Buyruk'u, bir siyaset felsefesi okumasına tabi tutarak incelemesi bakımından öncü bir nitelik taşıyor. Çalışmanın öncülüğü yalnızca Alevilerin temel metinlerinden birini ilahiyat okuması değil de siyaset felsefesi okumasına tabi tutmasından kaynaklanmıyor; çalışmanın önsözünde Prof. Dr. Ayhan Yalçınkaya'nın da belirttiği üzere, Hüseyin Kırmızı bu kitapla "Aleviliği konuşmak" yerine "Aleviliği konuşurma" yolunu seçiyor; hak

Yasa'dan Buyruk'a - Hak Kuramı ve Aleviler, Hüseyin Kırmızı, 158 syf., İletişim Yayıncılık, 2021.

Çalışmanın öncülüğü yalnızca Alevilerin temel metinlerinden birini ilahiyat okuması değil de siyaset felsefesi okumasına tabi tutmasından kaynaklanmıyor; Hüseyin Kırmızı bu kitapla “Aleviliği konuşmak” yerine “Aleviliği konuşurma” yolunu seçiyor.

kuramları ekseninde yürütülen teorik tartışmaların süzgecinden Aleviliğe bakmayı değil, Aleviliğin temel metinlerinden birini hareket noktası olarak ve oradan hak kuramlarına bakarak Aleviliği özneleştirmeyi amaçlıyor.

‘Yasa’dan Buyruk’a’ öncelikle insan hakları ve Alevilik arasındaki ilişkiyi siyaset felsefesi perspektifinden bakarak tartışmaya açıyor. İnsan hakları kuramı, devletli bir toplumu veri olarak devlet karşısında bireyleri haklarla donatır. Peki, eşitsiz ilişkiler içinde toplumdan ayrılmış bir siyasi iktidarın yönetimi altında yaşamayan, iktidarı kendisinin de parçası olduğu topluluğun içinde deneyimleyen -en azından geleneksel-Alevilik için insan hakları kavramı nasıl tartışılabilir? Başka bir açıdan bakacak olursak, devleti referans alan bir hak sahipliği nosyonuna karşı kurucu ilkelerini devleti hesaba katmadan formüle eden Aleviler, insan hakları kavramının gelişimine ne gibi teorik imkânlar sağlayabilirler? Kırmızı’nın çalışması bu sorular üzerine verimli bir tartışma yürütüyor.

Kırmızı, çalışmanın giriş kısmında insan hakları kavramının gelişimine ilişkin tarihsel ve felsefi bir arka plan çiziyor. Hem Hobbes, Locke ve Paine gibi düşünürlerin insan hakları kavramının gelişimine sundukları teorik katkıyı hem de İnsan ve Yurttaş Hakları Evrensel Bildirgesi ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi gibi temel metinlerin insan hakları kavramına yüklediği politik içeriği etraflıca incelemeye başlıyor. Bu esnada da, “insan hakları”nın ontolojik bir gelişimini ortaya koyuyor: İnsan haklarından yararlanabilmek için sadece insan olmanın yeterli olmaması. Kırmızı, önce Arendt’e referansla, insan haklarına sahip olmak için bir devletin yurttaşı olunması gerektiğini ve insanın sadece insan olmaktan kaynaklanan haklarını, bir

‘Yasa’dan Buyruk’a’ öncelikle insan hakları ve Alevilik arasındaki ilişkiyi siyaset felsefesi perspektifinden bakarak tartışmaya açıyor.

devletle kurduğu siyasi aidiyeti kaybedip sadece insan olarak kaldığı anda kullanamadığının altını çiziyor. Sonra da Agamben’e referansla, ulus devlet düzeni içinde giderek büyüyen bir ara kategori haline gelen mültecilik üzerinden ulus-devletin siyasallaşma kanallarını nasıl tıkadığını tartışmaya açıyor. Bu tartışma esnasında, Marx, Badiou, Deleuze ve Gauchet gibi düşünürlerin insan hakları kavramına yönelik eleştirel katkılarını da okurların dikkatine sunuyor. Bu düşünürlerin ortak noktası insanın soyut bir kategori olarak ele alınmasını eleştirmeleridir, fakat bu radikal eleştiriye rağmen sorsallaştırmadıkları bir nokta vardır: Devletin konumu. Mevcut insan hakları eleştirileri de -Agamben haricinde- devletli toplulukları veri alır ve devleti referans almayan bir topluluğun insanı nasıl konumlandığını anlamaya çalışmaz.

‘Yasa’dan Buyruk’a’ kitabının insan hakları kuramı literatürüne yönelik felsefi katkısı da burada ortaya çıkıyor: İktidarın, topluluğa dışsal bir devlet aygıtında cisimleşmediği, topluluğun içinde olduğu durumlarda, insanın kendisinin de bir parçası olduğu sosyo-politik güç ile nasıl bir hak ilişkisi kuracağını Alevi topluluklarını örnek alarak tartışmaya açmak. Burada kast edilen, Alevilerin devlet otoritesini tanımaması değil, geleneksel Aleviliğin devlet tarzı bir dışsal otoriteye ihtiyaç duymadan kendi grup içi ilişkilerini eşitlikçi kurucu ilkelerle düzenlemeye çalışmasıdır.

Çalışmaya adını veren “Yasa” kavramıyla anlatılmak istenen, bir topluluğu topluluk olarak var eden kurucu ilkeleridir. Aleviliğin dinsel öğretileri, bir siyasi iktidar tarafından homojenleştirilmediği için, Alevi topluluklar hakkında kesin ifadeler kullanılması güç bir muğlaklığı içlerin-

İnsan hakları kuramı, devletli bir toplumu veri olarak devlet karşısında bireyleri haklarla donatır. Peki, eşitsiz ilişkiler içinde toplumdaki ayrılmış bir siyasi iktidarın yönetimi altında yaşamayan, iktidarı kendisinin de parçası olduğu topluluğun içinde deneyimleyen -en azından geleneksel- Alevilik için insan hakları kavramı nasıl tartışılabilir?

de barındırırlar. Ancak yine de Alevi toplulukları Alevi olarak nitelendirmemize imkân veren kurucu ilkeler vardır, ki Kırmızı da bunların eşitlikçi bir “Yasa” etrafında kurulduğunu ve çeşitli kurumlarla yeniden üretildiği iddia ediyor. Bu noktada kitabın adının ikinci kısmına geçiş mümkün hale geliyor. Kırmızı, İmam Cafer’in Buyruk’unu merkeze alarak bu eşitlikçi “Yasa”nın nasıl kurulduğunu ve yeniden üretildiğini ele almaya çalışıyor.

Bu çalışmada Alevi toplulukların kendi içinde iç yarılmaya uğramayan kandaş topluluklar olarak ele alınması, yazarın Pierre Clastres’in ‘Devlete Karşı Toplum’ kitabında yaptığı devletsiz toplum analizleriyle sık sık paralellikler kurulmasını da beraberinde getiriyor. Çalışmanın az sayıda eleştirilebilecek noktalarından biri de Clastres’in kandaş toplumlar kavramsallaştırmasının ve zorlayıcı olmayan iktidar biçimi üzerine tezlerinin kimi yerlerde, Alevi toplulukları konuşurma noktasında Buyruk’un önüne geçebilmesi. Buyruk’un talileşmeye başladığı bölümlerde de kitabın kuvvetli iddialarından biri olan “Alevileri konuşurma” ile “kandaş toplumlar veya zorlayıcı olmayan iktidar kavramları üzerinden Alevileri konuşma” arasındaki ayrım bulanıklaşabiliyor.

Çalışmanın insan hakları kuramlarını temel alan giriş ve birinci bölümlerinin ardından, Kırmızı ikinci ve üçüncü bölümlerde Buyruk üzerinden Alevi toplulukların toplumsal örgütlenme modellerini incelemeye koyuluyor. İkinci bölümde Buyruk’u üç konu ekseninde ele aldığı görüyoruz: Kırklar Cemi, Pirlik ve Rıza. Bir ibadet olarak Kırklar Cemî’nin düzenlenişi Alevilerde din ve hayatın iç içe geçtiğini gösterir. Cem için ayrı bir mekân ve müstakil bir zaman yoktur, çünkü mekânı belirleyecek ve zamanı

Buyruk'un çizdiği toplumsal düzen, toplumun kendisini kendisi üstünde seyreden devlet tarzı bir siyasi mekanizma olmadan yönetmesine olanak tanır. Peki toplumun üstünde bir siyasi mekanizma yoksa cezalandırma pratikleri nasıl tatbik edilebilir?

daraltacak bir dışsal siyasi mekanizma yoktur. İktidar, dışsal bir siyasal olgu olmaktan ziyade toplumsalın içine sindiği için, din de toplumsal hayattan ayrı bir zaman ve mekâna hapsedilmeden dünyevi hayatla bütünleşir. Dedeler ve pirlere devlet olmadığı toplumsal ilişkiler ağında eşitlikçi Yasa'yı konuşturan kişilerdir. Burada pirden beklenen yasayı uygulaması değil hatırlatmasıdır, çünkü Yasa'yı uygulayacak olan toplumun kendisidir. Buyruk, piri bir uygulayıcı kılmayarak pirlük makamını toplumu yöneten bir ayrıcalık makamı olmaktan çıkarmıştır. Pirlük bir ayrıcalık değil, Yasa'yı konuşma ve topluma hatırlatma vazifesidir. Rıza ise toplumun kendi üstünde bir siyasi otoriteyle yönetilmediği siyasi koşullar içinde kişinin toplumsal ilişkilerini yönlendiren ilke haline gelir. Rıza almanın ömür boyunca sürmesi, kişinin kendisini toplumun rızası içinde kurmasını sağlar.

Buyruk'un çizdiği toplumsal düzen, toplumun kendisini kendisi üstünde seyreden devlet tarzı bir siyasi mekanizma olmadan yönetmesine olanak tanır. Peki toplumun üstünde bir siyasi mekanizma yoksa cezalandırma pratikleri nasıl tatbik edilebilir? Cezanın verilmesi ve uygulanması, hiyerarşik açıdan üstün bir otoritenin varlığını zorunlu kılar. Alevilikte ise cezalandırmanın karşılığı olarak değerlendirilebilecek "düşkünlük" mekanizması cezalandırma edimine göre özsel bir farklılık gösterir, çünkü üstün bir hiyerarşik otorite tarafından değil toplum tarafından ilan edilir. "Gerçekleştirme" değil "ilan edilme" kelimesinin kullanılması bir yanlışlık değildir, çünkü aslında kendisini düşkün hale getiren, Yasa'yı çiğneyen kişinin kendisidir. Topluluksa görgü cemi esnasında bu kişiye rızalık vermeyerek, yani ondan razı olmayarak onun düşkünlüğünü ilan eder. Nite-

Kırmızı'nın çalışmasının ana iddiası insan haklarının devletli bir toplumu esas alarak formüle edildiği tezi. İnsan ile devlet arasındaki eşitsiz ilişki, yüceleştirilmiş bir devlet karşısında insanın da güçlendirilmesine ihtiyaç duymuş ve sonucu da insan hakları olmuş, ancak Buyruk'ta çizilen Alevi toplumsallığı, toplumun üstünde yer alan bir siyasi mekanizmayı referans almayan eşitlikçi bir toplum tasarımı ortaya koymuş durumda.

kim kitabın üçüncü bölümü de Buyruk'a referansla, yukarıda çizilen bu hat içinde, düşkünlük mekanizması ekseninde topluluk karşısında bireyin konumunu ele alıyor.

Kırmızı'nın çalışmasının ana iddiası insan haklarının devletli bir toplumu esas alarak formüle edildiği tezi. İnsan ile devlet arasındaki eşitsiz ilişki, yüceleştirilmiş bir devlet karşısında insanın da güçlendirilmesine ihtiyaç duymuş ve sonucu da insan hakları olmuş, ancak Buyruk'ta çizilen Alevi toplumsallığı, toplumun üstünde yer alan bir siyasi mekanizmayı referans almayan eşitlikçi bir toplum tasarımı ortaya koymuş durumda. Bu toplum tasarımı, hak ve sorumluluk veya özgürlük ve yasaklar gibi ikilikleri aşan bir bütüncüllük içinde, insanı haklarıyla donatmadan, onun en baştan hak ettiği yücelik üzerine bina edilmiş bir toplumsallık sunuyor.

Hüseyin Kırmızı'nın 'Yasa'dan Buyruk'a' başlıklı çalışması, Aleviliğin temel metinlerinden birini siyaset felsefesinin ve siyasal antropolojinin temel tartışma alanlarının süzgecinden geçirerek insan hakları kavramı temelinde verimli bir tartışma yürütüyor. Özellikle de Alevilerin sorunlarının ve taleplerinin insan hakları temelinde tartışıldığı güncel siyaset düzleminde, Aleviliğin toplumsal örgütlenme modelinin hak kavramına sağlayabileceği felsefi/normatif katkılara dikkat çekilmesi, bu alanda yürütülecek müstakbel çalışmalar için de kapıyı aralık bırakıyor.

Edebi bir dönem anlatısı: Gözümün Nurlarına Mektuplar

Ahmet Ağaoğlu'nun
'Gözümün Nurlarına
Mektuplar' kitabı İş Bankası
Kültür Yayınları tarafından
yayımlandı. Mektuplar, bir
yanıyla tarihsel dönem
anlatısı niteliği de taşıyor.

soner sert

Ahmet Ağaoğlu'nun 1869 yılında Azerbaycan'da başlayan hayatı, on dokuzuncu yüzyılın sonlarında Paris'te hukuk öğrenimi görürken, İttihat ve Terakki mensuplarıyla çakışacak ve sonra vekillikten sürgün yollarına ve Cumhuriyetle birlikte yine vekilliğe uzanacaktır.

Malta Sürgünlüğünden - Gözümün Nurlarına Mektuplar, Ahmet Ağaoğlu, 296 syf., İş Bankası Kültür Yayınları, 2021.

Türkiye siyaset tarihinin nev-i şahsına münhasır isimlerinden Ahmet Ağaoğlu. 1869 yılında Azerbaycan'da başlayan hayatı, on dokuzuncu yüzyılın sonlarında Paris'te hukuk öğrenimi görürken, İttihat ve Terakki mensuplarıyla çakışacak ve sonra vekillikten sürgün yollarına ve Cumhuriyetle birlikte yine vekilliğe uzanacaktır. Gazete yazılarıyla, katıldığı legal ve illegal örgütlerle ve Azerbaycan bağımsızlık hareketiyle kurduğu ilişkileriyle Ağaoğlu, 1923 sonrası da etkin bir figür olarak dikkat çekecektir.

II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte Türk Yurdu Cemiyeti ve Türk Ocakları gibi dönemin siyasi yapılarının kuruluş süreçlerine katılan, Birinci Dünya Savaşı sıralarında Afyon milletvekilliği yapan Ağaoğlu, henüz savaş devam ederken Enver Paşa tarafından Azerbaycan kurtuluş hareketine destek olması için bu bölgeye gönderilir. Siyasal ilişki ağının tepesinde bulunan Ağaoğlu, Osmanlı Devleti'nin savaşı kaybedeceği anlaşılınca İstanbul'a döner. Artık çember daralmıştır. Üstelik dönemin salgın hastalığı İspanyol gribine de yakalanan Ağaoğlu, iyileşir iyileşmez tarihe Malta Sürgünleri olarak geçen diğer 77 kişi ile birlikte sürgüne gönderilir.

İki yıl boyunca sürgünde kalan Ağaoğlu, dönüşte -1921'de- Anadolu'ya geçer ve kurtuluş mücadelesine katılır. Ardından, 1923'te, bu kez de yeni kurulan mecliste Kars milletvekili olarak görev alır. 1930'da çok partili rejim denemelerinin ikinci örneği olan Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kuruluş çalışmalarına katılır. Bu çaba hüsrarla sonuçlanınca Darülfünun'da Hukuk Tarihi dersleri vermeye başlayan Ağaoğlu, bir süre sonra emekli olur ve 1939 yılında hayatını kaybeder.

II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte Türk Yurdu Cemiyeti ve Türk Ocakları gibi dönemin siyasi yapılarının kuruluş süreçlerine katılan, Birinci Dünya Savaşı sıralarında Afyon milletvekilliği yapan Ağaoğlu, henüz savaş devam ederken Enver Paşa tarafından Azerbaycan kurtuluş hareketine destek olması için bu bölgeye gönderilir.

Ahmet Ağaoğlu'ndan bu yazıda bahsedilmesinin sebebi İş Bankası Kültür Yayınları'ndan çıkan 'Gözümün Nurlarına Mektuplar' kitabıdır. Malta Sürgünlüğü sırasında eşine ve çocuklarına yolladığı mektuplardan oluşan kitap, dönem insanını, bir aile ferdi, babayı, bir siyasetçi ve gazeteciyi anlamak için önem taşıyor, diye düşünüyorum. 21 Eylül 1919 – 17 Mart 1921 tarihleri arasında kaleme alınan mektuplar, bir edebi eser olarak da okunabilir. Rusça ve Fransızca gibi dilleri ana dili gibi bilen Ağaoğlu, Türkçe ve Azericeyi de harmanlayarak özgün bir yazı dili tutturur.

Çocuklarını, eşini ve hâlihazırda devam eden kurtuluş mücadelesini düşünen ve duygu dolu cümlelerle fikirlerini yazan Ağaoğlu, hemen çoğu mektubunda tedirgindir. Onu rahatsız eden, hem yaşanan savaşın belirsizliği hem de ailesinin bu zorlu süreçteki geçim zorluklarıdır. Üstelik sürgünde, sağlıklı bir yaşam sürmesi için de paraya ihtiyacı vardır. Kaleme aldığı mektuplarda, ailesinden para isterken ne derece zorlandığı, utandığı hissedilen Ağaoğlu, esir edildiği adadan İngiliz yetkililere de sık sık şikâyet dilekçesi yazar. Neden tutuklandığını, yargılanmak istediğini dile getiren Ağaoğlu, İngiliz mahkemelerinde bile yargılanabileceğini söyler.

İngiliz yetkililer tarafından mektuplarının okunduğunu bilen Ağaoğlu, üstü kapalı bir biçimde hemen her mektubunda ülkedeki durumu sorar, öğrenmeye çalışır. Çocuklarının eğitim durumunu, şehirdeki gıda ve kira fiyatlarını endişeyle sorar, dönemin salgın hastalığı İspanyol gribine karşı teyakkuzda olmaları gerektiğini salık verir. Moralini yüksek tutmaya çalıştığı görülen Ağaoğlu mektuplarına "nûr-i didelerim" diyerek başlar. Günümüz Türkçesine gözümün nurları olarak çevrilen bu açılış cümlesi, kitaba da ismini verir.

Dönem meraklıları ve bir edebi eser olarak mektupseverler için 'Gözümün Nurlarına Mektuplar', biçilmiş kaftan.

Kitap, bir yanıla tarihsel dönem anlatısı niteliği de taşıyor. Osmanlı Devleti'nin son yılları ve Cumhuriyet'in kuruluş yıllarına tekabül eden dönemde, bir önceki dönemin etkin bir siyasi figürünün süregiden zamanı/olayları nasıl yorumladığı, gelecekle ilgili endişeleri ve umutları –arada bir ikinci kişi olmadan- duru bir şekilde izlenebiliyor. Dönem insanın tavır ve davranışları bir elekten geçirilmeden, birinci ağızla nakloluyor. Hapishane yaşantısı, bir önceki kuşağın güçlü –ancak o günlerde çaresiz- insanları gerçekçi bir vaziyette anlatıyor.

Dönem meraklıları ve bir edebi eser olarak mektupseverler için 'Gözümün Nurlarına Mektuplar', biçilmiş kaftan.

Yaşam, ölüm ve bilmeceler: Hiyerofant

Hasan Hayyam'ın ilk romanı 'Hiyerofant', Epsilon Yayınevi tarafından yayımlandı. Hayyam, 'Hiyerofant'ta, yaşamı ve ölümü "kelam" ile mümkün kılan bir karakterin hikâyesini anlatıyor.

mina maraşılgil

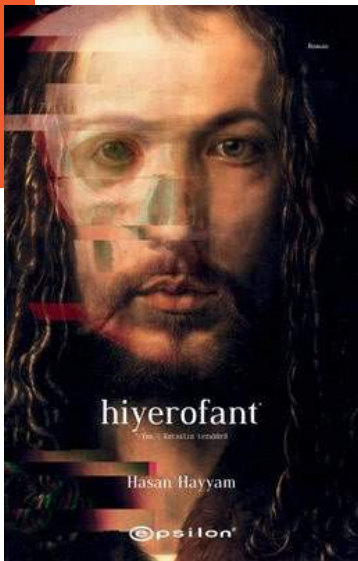

Hasan Hayyam ilk romanında dünyaca ünlü yazarları, ressamı ve bilim insanlarını selamlayan bir kültür tarihi güzellemesi kaleme alıyor.

Meyyitzade Ruşen Fecri Efendi. Kısa-
ca, Ruşen. “Ölümden doğan, ölüme ko-
şan” Ruşen. Nereden geldiğini ve nereye git-
tiğini bilmiyor. Önünde sadece sorular ve
kısıtlı bir zaman var. Sıradan bir hayata sa-
hip olamayacağını çok geçmeden anlayacak.

Ruşen, ölümü alt etmiş ama onun tutsağı ol-
muş biri. İnsan nasıl ve ne zaman doğacağını
seçemez derler ama onun için mesele farklı: İn-
sanlara dağıtılan kartlardan farklı onun eli. Ya-
şam da ölüm de zaten karmaşık meseleler ama
onun için her şey bambaşka boyutta. Romanın
merkezinde bir soru var: “İnsan öldüğü halde
canlı kalmayı nasıl başarabilir?” Kahramanı-
mız Ruşen, bu sorunun cevabını ararken fark-
lı alanlardan pek çok izleğin peşinden gidiyor.
Zamanlar ve mekânlar arası referanslarla dolu
bu macerada, gerçekliğin sınırı yok gibi. Ruşen,
dünyanın farklı köşelerinde ve farklı tarihi dö-
nemlerde aşk, nefret ve ölüm hakkında bilgelik-
lerle ve bilmecelerle karşılaşılıyor. Ne zaman çiz-
gisel ilerliyor ne de kahramanların yaşadıkları.

Bölümler ilerledikçe kadim medeniyetlerin
tanrılarıyla, Nazilerle, 60’lı yılların kültürel
sahnesiyle veya Boğaziçi’nin farklı köşelerin-
de buluyoruz kendimizi. Okuyucuyu aktif ola-
rak kurguyu takip etmeye davet eden, tersyüz
edilmiş bir anlatım ve yapı söz konusu. Bun-
lara ek olarak Hasan Hayyam’ın dünyaca ünlü
yazarları, ressamı ve bilim insanlarını se-
lamlayan bir kültür tarihi güzellemesi kaleme
aldığını da söyleyebiliriz. Sayısız önemli isme
ve kavrama göndermeler mevcut, hepsi kur-
gunun içine özenle yerleştirilmiş. Zira Alb-
recht Dürer’in 28 yaş otoportresinin kitabın
kapağında yer alması, bu manada hem roma-
nın içeriğine hem de bu kültür tarihi güzelle-
mesine göz kırpan birincil örnek durumunda.

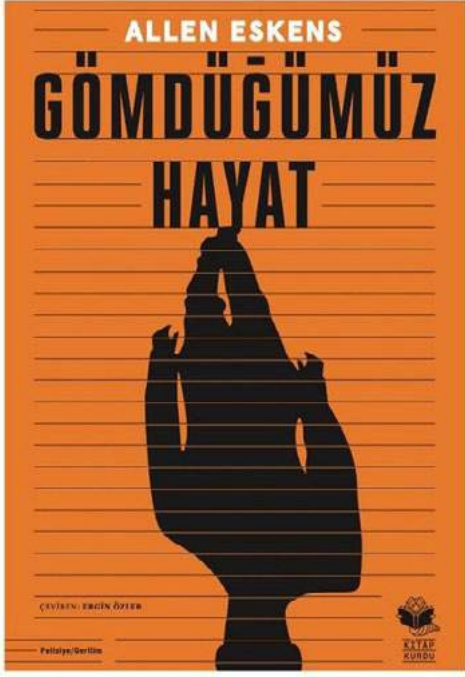
Hyerofant,
Hasan Hayyam, 336 syf.,
Epsilon Yayınevi, 2021.

Yaşamı ve ölümü “kelam” ile mümkün kılan bir kişinin hikâyesi ‘Hiyerofant’. “Kutsalın tezahürü” anlamına gelen bu başlık, bir başka Yunanca sözcük ile sessiz ve güçlü bir uyum içinde: Logos. Antik Yunancada esasen söz, sözcük, konuşma, akıl ve felsefi tartışma gibi anlamlara sahip olan bu kelime, kitapta sık sık referans yapılan bu “kelam” meselesiyle sıkı sıkıya bağlı. Bu manada romanın baş kahramanı Ruşen’in hikâyesi, varlığı ve hiçliği tecrübe ettiği olağanüstü olaylarla söze aktaran; bu sırada sık sık felsefenin kapısını çalan ve kaderini kendi logos’uyla çizen bir kişinin hikâyesi olarak özetlenebilir.

Yaşayıp yazdıklarını mânaya kavuşturma çabasında olan Ruşen’in anlatacaklarına kulak vermek isteyenler; sanat, tarih, felsefe ve bilimin yolundan geçerek bol bol düşünecek. Okurlar, taşları hayatın büyük sorularıyla döşenmiş bu romanı büyük ihtimalle, merak duygusunu son sayfaya kadar yitirmeden hızlıca okumak isteyecek. Epsilon Yayınevi tarafından basılan ve Hasan Hayyam’ın yayımlanan ilk romanı olan ‘Hiyerofant’, bilmece ve gizemlerle örülü kurgulardan hoşlananlar için sürükleyici ve gerçeküstü bir okuma deneyimi vaat ediyor.

Epsilon Yayınevi tarafından basılan ve Hasan Hayyam’ın yayımlanan ilk romanı olan ‘Hiyerofant’, bilmece ve gizemlerle örülü kurgulardan hoşlananlar için sürükleyici ve gerçeküstü bir okuma deneyimi vaat ediyor.

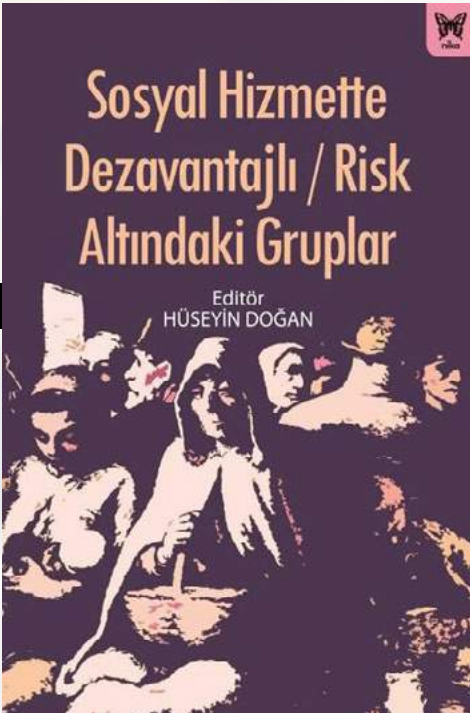
Gömdüğümüz Hayat

Yazar: **Allen Eskens**
Çevirmen: **Ergin Özler**
Yayınevi: **Kitap Kurdu Yayınları**
Sayfa Sayısı: **288**

Çevrimiçi Dünya

Derleyen: **Nurgül Bekar**
Yayınevi: **Nika Yayınevi**
Sayfa Sayısı: **456**

Sosyal Hizmette Dezavantajlı

Editör: **Hüseyin Doğan**
Yayınevi: **Nika Yayınevi**
Sayfa Sayısı: **248**

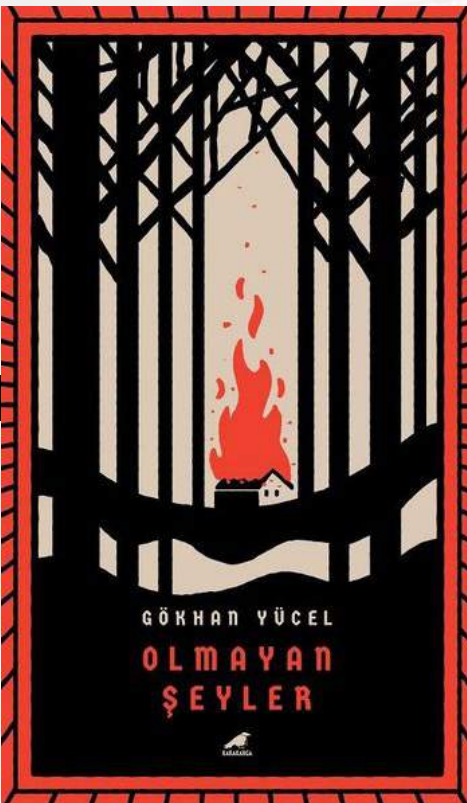
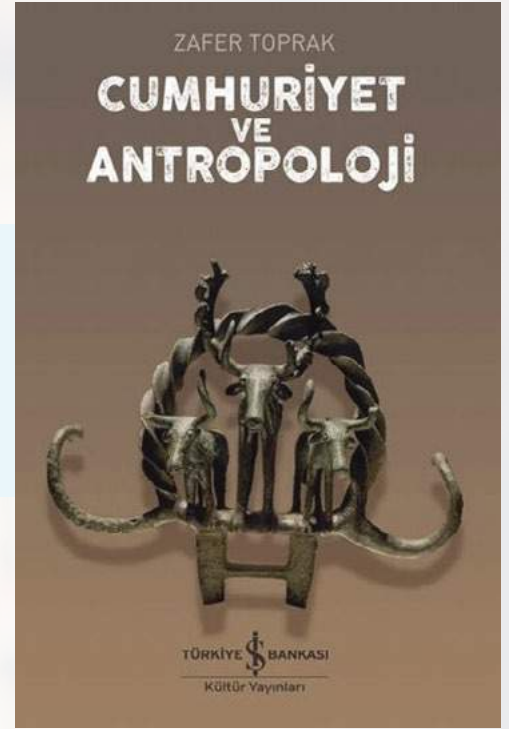

Covid-19 Salgını

Derleyen: **Hatice Çelik, Emre Demir**
Yayınevi: **Nika Yayınevi**
Sayfa Sayısı: **408**

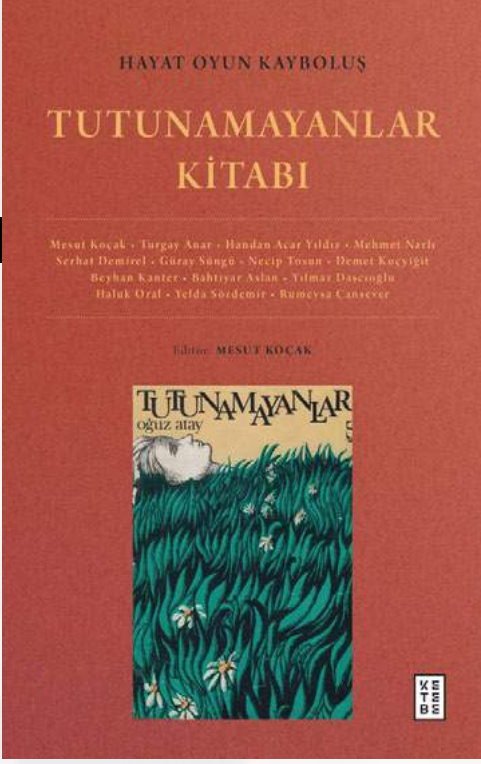
Cumhuriyet ve Antropoloji

Yazar: **Zafer Toprak**
Yayınevi: **İş Bankası Kültür Yayınları**
Sayfa Sayısı: **624**

Olmayan Şeyler

Yazar: **Gökhan Yücel**
Yayınevi: **Karakarga Yayınları**
Sayfa Sayısı: **168**

Hayat Oyun Kayboluş

Yazar: **Mesut Koçak**
Yayınevi: **Ketebe Yayınları**
Sayfa Sayısı: **296**

Uykunun Şifalı Gücü

Yazar: **W. Chris Winter**
Çevirmen: **Firdevs Çağlar**
Yayınevi: **Ketebe Yayınları**
Sayfa Sayısı: **304**

—KLASİK—
SIRADAN
ŞEYLERİN
FISILTISI

OYKU

E. T. A. Hoffmann

Türkçesi: **Mehmet Ali Sevgi**
Sadık Yalıtızçıoğlu'nun
Sunny ve Seçkiyle

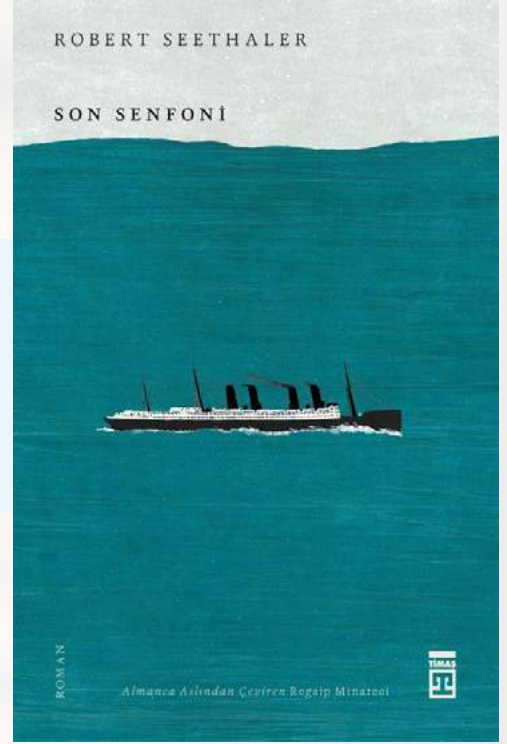
Sıradan Şeylerin Fısıltısı

Yazar: **E. T. A. Hoffmann**
Çevirmen: **Mehmet Ali Sevgi**
Yayınevi: **Ketebe Yayınları**
Sayfa Sayısı: **430**

Sessizlik Partisi

Yazar: Ümit Güçlü
Yayınevi: Ketebe Yayınları
Sayfa Sayısı: 80

Son Senfoni

Yazar: Robert Seethaler
Çevirmen: Regaip Minareci
Yayınevi: Timaş Yayınları
Sayfa Sayısı: 128

Karanlığa Kalma

Yazar: Tuğrul Keskin
Yayınevi: Everest Yayınları
Sayfa Sayısı: 240

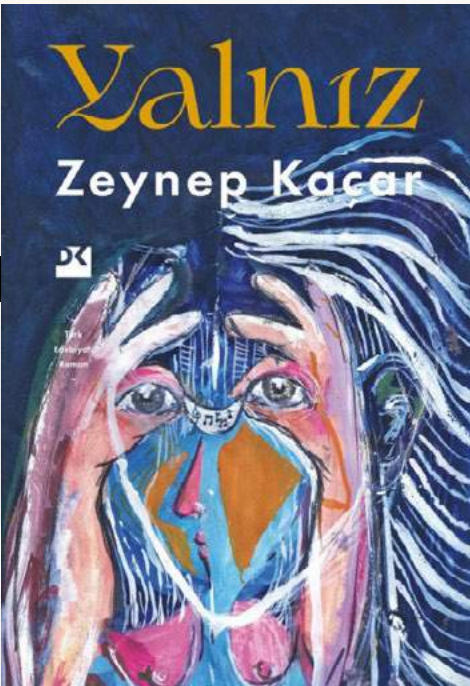
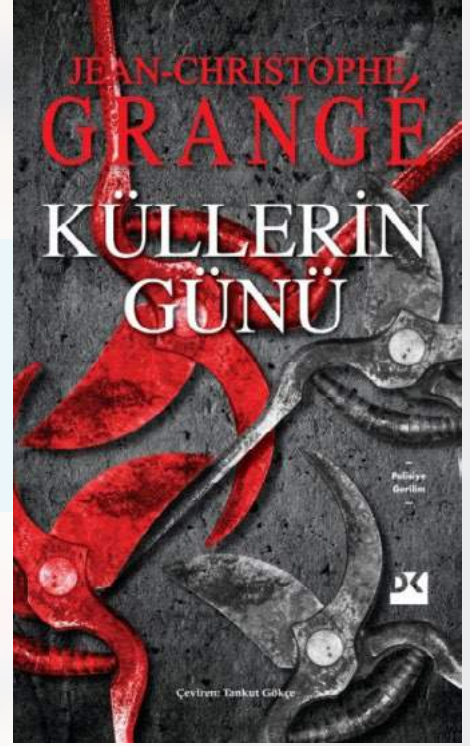

Kayıp Hafızanın İzinde

Yazar: Pinar Yıldız
Yayınevi: Metis Yayıncılık
Sayfa Sayısı: 240

Küllerin Günü

Yazar: Jean-Christophe Grangé
Çevirmen: Tankut Gökçe
Yayınevi: Doğan Kitap
Sayfa Sayısı: 280

Yalnız

Yazar: Zeynep Kaçar
Yayınevi: Doğan Kitap
Sayfa Sayısı: 216

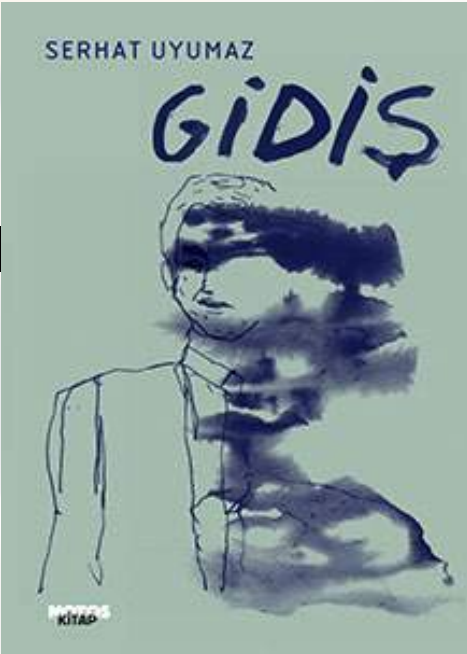

Herkesten Uzakta

Yazar: **Kadir Işık**
Yayınevi: **Notos Kitap**
Sayfa Sayısı: **120**

Balıklar da Öpüşmüyor Artık

Yazar: **Dodan Özer**
Yayınevi: **Mona Kitap**
Sayfa Sayısı: **162**

Gidiş

Yazar: **Serhat Uyumaz**
Yayınevi: **Notos Kitap**
Sayfa Sayısı: **102**

BERKAN M. ŞİMŞEK

CANIM ŞEYTAN

ALFA

ROMAN

Canım Şeytan

Yazar: **Berkan M. Şimşek**
Yayınevi: **Alfa Yayınları**
Sayfa Sayısı: **378**

Yeryüzüne Bakan Teleskop

Yazar: **A. Orçun Can**
Yayınevi: **Yapı Kredi Yayınları**
Sayfa Sayısı: **156**

PERU:

İNKALARIN GÜNÜMÜZE MİRASI

serdar nazım kölürbaşı

Aklımın Aynalı Çarşısı

Yazar: **Serdar Nazım Kölürbaşı**
Yayınevi: **Küsurat Yayınları**
Sayfa Sayısı: **184**

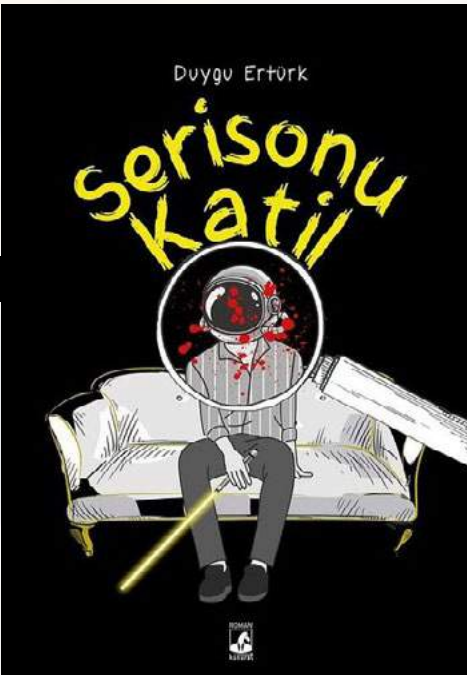
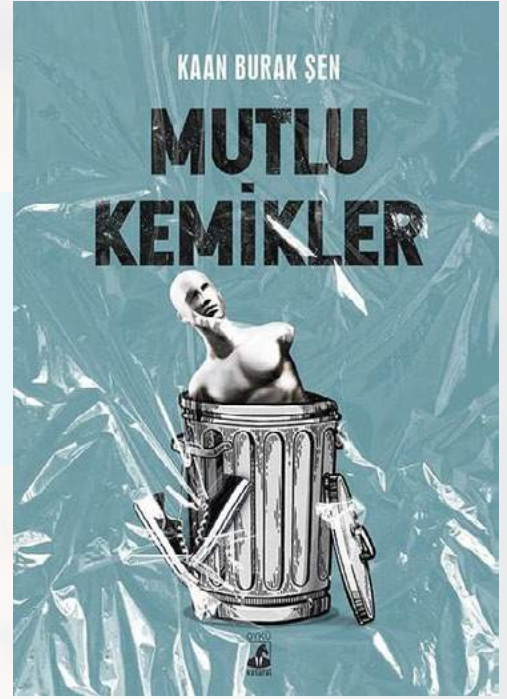

**Üç Kelimelik Dünya:
Aşklar-Oyunlar-Duygular**

Yazar: **Osman Palabıyık**
Yayınevi: **Küsurat Yayınları**
Sayfa Sayısı: **276**

Mutlu Kemikler

Yazar: **Kaan Burak Şen**
Yayınevi: **Küsurat Yayınları**
Sayfa Sayısı: **104**

Serisonu Katil

Yazar: **Duygu Ertürk**
Yayınevi: **Küsurat Yayınları**
Sayfa Sayısı: **208**